

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΑΣΚΗΣΕΙΣ - ΣΤΗΡΙΞΗ

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

A) ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το υποκείμενο του ρήματος μέσα σε μια πρόταση (ρωτώ: ποιος/ποιοι, ποια/ποιες, ποιο/ποια)
- ✓ να αναγνωρίζω τη μορφή του υποκειμένου

Οι μορφές του υποκειμένου:

1. Ουσιαστικό: Το θρανίο είναι κατεστραμμένο.
2. Αντωνυμία: Αυτός ακούει ραδιόφωνο.
3. Επίθετο: Οι νέοι είναι τολμηροί.
4. Μετοχή: Ο πεινασμένος καρβέλια ονειρεύεται.
5. Πρόταση με άρθρο: Το ότι ήρθε απροετοίμαστος, με άφησε άφωνο!
6. Πρόταση (χωρίς άρθρο): Απαγορεύεται να μιλάτε στην τάξη. / Είναι καλό να προετοιμαστείτε για τις εξετάσεις!!!

Απρόσωπα ρήματα:

- ❖ Βρίσκονται σε γ' ενικό πρόσωπο (π.χ. λέγεται, επιτρέπεται, πιστεύεται, πρέπει, ενδέχεται κλπ.)
- ❖ Παίρνουν ως υποκείμενο μια πρόταση

Απρόσωπες εκφράσεις:

- ❖ Σχηματισμός:
 - α) είναι ή υπάρχει + ουσιαστικό
 - β) είναι + ουδέτερο επιθέτου ή μετοχής
 - γ) είναι + τροπικό επίρρημα
- ❖ Παίρνουν ως υποκείμενο μια πρόταση.

Ασκήσεις:

1. Να κυκλώσετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και να αναγνωρίσετε τη μορφή τους.

- 1) Ο Γιώργος τρέχει.
- 2) Θα κερδίσει ο ομορφότερος.
- 3) Ο πεινασμένος καρβέλια ονειρεύεται.
- 4) Αυτός τραγουδά κι αυτή χορεύει.
- 5) Το χθες πέρασε, πάει και τελείωσε.
- 6) Δεν επιτρέπεται να μιλάτε μέσα στην εκκλησία.
- 7) Το να γελάς σαν χαζός δεν είναι καλό.
- 8) Ήταν ευγενικό το ότι έδωσες τη θέση σου στην κυρία με το μωρό.

2. Να κυκλώσετε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων ρημάτων και να προσδιορίσετε ποια είναι προσωπικά ρήματα και ποια απρόσωπα ρήματα / εκφράσεις.

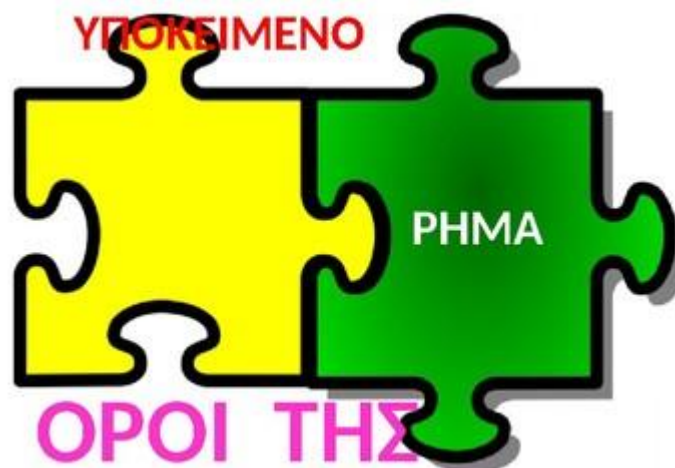
- 1) Χάθηκαν οι ελπίδες μου.
- 2) Πρέπει να λύσω τις ασκήσεις.
- 3) Μου φαίνεται πως θα βρέξει.
- 4) Οι άρρωστοι εγκατέλειψαν το κτίριο.
- 1) Η εικόνα δε φαίνεται πολύ καθαρά.
- 2) Ήταν φυσικό να αποτύχει, αφού δε διάβασε.
- 3) Μπορεί να πάμε εκδρομή το Σαββατοκυριακό.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με το κατάλληλο πρόσωπο του ρήματος που δίνεται στην παρένθεση.

- 1) Εγώ κι εσύ..... (πηγαίνω) στο γήπεδο.
- 2) Εγώ και ο Νικόλας (φτάνω) στον Πειραιά νύχτα.
- 3) Εσύ και οι άλλοι με (συναντώ) στην καφετέρια.
- 4) Ο πωλητής και ο πελάτης (συζητώ) για το προϊόν.

4. Να εξηγήσετε γιατί στις παρακάτω προτάσεις παραλείπεται το υποκείμενο των ρημάτων.

- 1) Αγόρασες καινούρια παπούτσια;
.....
- 2) Πεινάω πολύ.
.....
- 3) Πήγαμε εκδρομή.
.....

B) ΑΧΩΡΙΣΤΑ ΜΟΡΙΑ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το αχώριστο μόριο στις σύνθετες λέξεις
- ✓ να μπορώ να σχηματίσω μ' αυτό μια νέα δική μου λέξη

Τα αχώριστα μόρια είναι μονοσύλλαβες ή δισύλλαβες λέξεις που λειτουργούν ως προθήματα σε σύνθετες λέξεις, δηλ. αποτελούν το α' συνθετικό τους. Τα περισσότερα αχώριστα μόρια έχουν αρχαία ελληνική προέλευση (λόγια), ενώ κάποια δημιουργήθηκαν στα νεότερα χρόνια (λαϊκά).

Άσκηση:

5. Να εντοπίσετε και να γράψετε το αχώριστο μόριο των πιο κάτω λέξεων και να σχηματίσετε μ' αυτό μια νέα δική σας λέξη.

Σύνθετη λέξη	Αχώριστο μόριο	Νέα σύνθετη λέξη
άβουλος		
ξεχωρίζω		
αρχιεπίσκοπος		
επιγραφή		
διχογνωμία		
σύνταξη		
περιγράψω		
ένταση		
ανήμπορος		
υπολογίζω		
δύσκολο		
αμφιθέατρο		
εύκολος		
διαχωρίζω		

Γ) ΔΟΜΙΚΑ ΜΕΡΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω τα δομικά μέρη μιας παραγράφου:
 - ❖ θεματική περίοδος
 - ❖ λεπτομέρειες
 - ❖ κατακλείδα

Άσκηση:

6. Να εντοπίσετε τα δομικά μέρη των πιο κάτω παραγράφων:

α. Στην εποχή μας η οικογένεια άρχισε να παραιτείται από τις παραδοσιακές λειτουργίες της. Το οικογενειακό οργανωμένο "σπίτι" ήταν επί αιώνες το κέντρο, όπου ικανοποιούνταν οι βασικές ανάγκες της ζωής τον ανθρώπου· όχι μόνο ο έρωτας και η τεκνογονία, η αγωγή των παιδιών και η ψυχαγωγία, αλλά και το μαγείρεμα, το νοικοκυριό και η περίθαλψη στην αρρώστια και στα γηρατειά. Σήμερα στις εξελιγμένες κοινωνίες τα πράγματα έχουν αλλάξει ριζικά. Από τότε που η γυναίκα εργάζεται βιοποριστικά έξω από το σπίτι, οι πλείστες από τις ανάγκες που αναφέραμε, ικανοποιούνται χωρίς την οικογένεια. Τα παιδιά από τους πρώτους μήνες της ζωής παραδίδονται στους βρεφονηπιακούς σταθμούς, έπειτα στη φροντίδα του νηπιαγωγείου και αργότερα του σχολείου. Το εστιατόριο αντικαθιστά τη σπιτική κουζίνα. Και η περίθαλψη γίνεται πλέον στο νοσοκομείο και στους οίκους ευγηρίας. Όσο για την ψυχαγωγία, οι περισσότεροι τη χαίρονται σήμερα έξω από την οικογένεια. Η απομάκρυνση, λοιπόν, της οικογενείας από τον παραδοσιακό της ρόλο αποτελεί αναμφισβήτητο γεγονός.

Θεματική περίοδος:

.....

Λεπτομέρειες:

.....

Κατακλείδα:

β. Η λίμνη Κερκίνη έχει μεγάλη αξία για τον άνθρωπο. Λόγω της εισροής σημαντικού όγκου νερού και του μικρού της βάθους, χαρακτηρίζεται ως μια από τις πιο παραγωγικές λίμνες της Ελλάδας, ενώ αποτελεί κύριο αρδευτικό έργο για 640.000 περίπου στρέμματα καλλιεργήσιμης γης, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της γεωργίας. Παράλληλα, το άφθονο ψάρι ευνοεί και την αλιεία, προσφέροντας οικονομική διέξοδο στους κατοίκους της περιοχής. Τέλος, η λίμνη έχει δυνατότητες για ανάπτυξη ποικίλων δραστηριοτήτων, όπως ο οικότουρισμός, η περιβαλλοντική δράση και εκπαίδευση, η επιστημονική έρευνα κ.ά., φέρνοντας έτσι τον άνθρωπο σε γόνιμη και ουσιαστική επαφή με τη φύση.

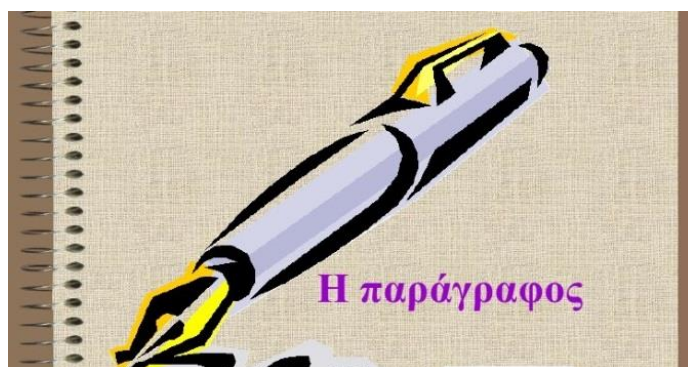
Θεματική περίοδος:

.....

Λεπτομέρειες:

.....

Κατακλείδα:

ΕΝΟΤΗΤΑ 2

A) ΕΓΚΛΙΣΕΙΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τις εγκλίσεις των ρημάτων
- ✓ να δηλώνω τι φανερώνουν (τη βασική σημασία της κάθε εγκλίσης)

Εγκλίσεις ρημάτων:

- ✓ Οριστική: δηλώνει το βέβαιο, πραγματικό
- ✓ Υποτακτική: δηλώνει το επιθυμητό, ενδεχόμενο (να, ας)
- ✓ Προστακτική: δηλώνει προσταγή, διαταγή

Άσκηση:

7. Να αναγνωρίσετε την εγκλίση των υπογραμμισμένων ρημάτων και να δηλώσετε τη σημασία τους.

	Έγκλιση	Σημασία
α. <u>Ας έρθει</u> κι αυτός, αφού το θέλει.		
β. Και <u>να έρθει</u> και να μην έρθει, εγώ <u>θα πάω</u> .		
γ. <u>Ανοιξτε</u> τα παράθυρα.		
δ. Το νερό της θάλασσας <u>δεν πίνεται</u> .		

B) ΟΙ ΧΡΟΝΟΙ ΤΟΥ ΡΗΜΑΤΟΣ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να κλίνω τα ρήματα σε όλους τους χρόνους στην Ενεργητική και Παθητική Φωνή
- ✓ να σχηματίζω σωστά την αύξηση (εξωτερική και εσωτερική)
- ✓ να αναγνωρίζω τη χρονική βαθμίδα (παρόν, παρελθόν, μέλλον)
- ✓ να αναγνωρίζω το ποιόν ενέργειας (μη συνοπτικό, συνοπτικό, συντελεσμένο)

Ασκήσεις:

8. Να αναγνωρίσετε τον χρόνο, τη χρονική βαθμίδα και το ποιόν ενέργειας των πιο κάτω ρημάτων:

	Χρόνος	Χρονική βαθμίδα	Ποιόν ενέργειας
είχε πάει			
θα φωνάζετε			
σκουπίζουν			
αγάπησες			
θα διαβάσουμε			
καθαρίζουν			
έχω κερδίσει			
θα έχει διαβάσει			

9. Να μεταφέρετε τα ρήματα που σας δίνονται στους υπόλοιπους χρόνους στο ίδιο πρόσωπο και φωνή (χρονική αντικατάσταση).

Ενεστώτας	χαίρεται	παίζω	αγαπάς	θεωρείτε
Παρατατικός				
Εξ. Μέλλοντας				
Συνοπτ. Μέλλ.				
Αόριστος				
Παρακείμενος				
Υπερσυντέλικος				
Συντ. Μέλλοντας				

10. Να συμπληρώσετε τα κενά με την ορθή κατάληξη (-τε, -ται).

- Ο Παρασκευάς χαίρε..... πολύ. Εσείς χαίρεσ.....;
- Τελικά θα πά..... αύριο;
- Μπορέσα.... να βρεί.... αυτό που σας ζήτησα;
- Τα παιδιά κουράζον....., γιατί διαβάζουν συνέχεια.

11. Να συμπληρώσετε τα κενά με την ορθή κατάληξη (-με, -μαι).

- Ονομάζο..... Βασιλική.
- Χαίρο..... πολύ που σε βλέπω!
- Παρουσιάσα..... την εργασία μας στην τάξη.
- Ακούσα..... με προσοχή όσα μας είπε.

Γ) ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΩΝ ΣΥΝΘΕΤΩΝ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τα είδη των σύνθετων λέξεων (παρατακτικά, προσδιοριστικά, κτητικά, αντικειμενικά)

Άσκηση:

12. Να αναγνωρίσετε το είδος της κάθε σύνθετης λέξης.

- ★ ξανθομάλλα: αγριόγατα:
- ★ αλατοπίπερο: κρεοπώλης:

Παρατακτικά	Προσδιοριστικά	Κτητικά	Αντικειμενικά
<ul style="list-style-type: none">••Τα δύο συνθετικά παρατάσσονται το ένα δίπλα στο άλλο.••Π.χ. αλάτι + πιπέρι = αλατοπίπερο	<ul style="list-style-type: none">••Το πρώτο συνθετικό προσδιορίζει το δεύτερο.••Π.χ. μεγάλη + πόλη = μεγαλούπολη	<ul style="list-style-type: none">••Προσδιορίζουν εκείνον που έχει κάτι.••Π.χ. Καλός + τύχη = καλότυχος (=εκείνος που έχει καλή τύχη)	<ul style="list-style-type: none">••Το ένα συνθετικό έχει θέση αντικειμένου στο άλλο.••Π.χ. βιβλίο + πωλώ = βιβλιοπώλης

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Α) ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τη φωνή των ρημάτων
- ✓ πριν αναγνωρίσω τη φωνή, πρέπει να μετατρέψω το ρήμα στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα

Ενεργητική Φωνή:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-ω**

Παθητική Φωνή:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-μαι**

Β) ΣΥΖΥΓΙΕΣ ΡΗΜΑΤΩΝ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τη συζυγία των ρημάτων
- ✓ πριν αναγνωρίσω τη συζυγία, πρέπει να μετατρέψω το ρήμα στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα

A' Συζυγία:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-ω, -μαι**

B' Συζυγία:

- ✓ περιλαμβάνει τα ρήματα που στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής του Ενεστώτα λήγουν σε **-ώ, -ιέμαι, -άμαι, -ούμαι**

Άσκηση:

13. Να μεταφέρετε τα πιο κάτω ρήματα στο α' ενικό πρόσωπο της Οριστικής Ενεστώτα και να αναγνωρίσετε τη φωνή και τη συζυγία στην οποία ανήκουν.

	α' εν. πρ. Ενεστώτα	Φωνή	Συζυγία
χάρηκα			
κοιμόμαστε			
έχουμε λύσει			
θα αγαπήσω			
είχαμε σκουπιστεί			
άκουαν			
φοβόμαστε			
θα θεωρήσουν			

Γ) ΤΟ Α' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το α' συνθετικό
- ✓ να αναγνωρίζω τη μορφή του

Μορφές α' συνθετικού:

- ✓ ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμία, ρήμα, αριθμητικό, επίρρημα, πρόθεση

Άσκηση:

14. Να εντοπίσετε και να γράψετε το α' συνθετικό των πιο κάτω λέξεων και να αναγνωρίσετε τη μορφή του.

	Α' Συνθετικό	Μορφή Α' Συνθετικού
γηγενής		
κακοκαιρία		
διώροφος		
αποβάλλω		
μεταβολή		
καταγράφω		
ανεβοκατεβαίνεις		
τετράγωνο		
αντιγράφω		

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

Α) ΔΙΑΘΕΣΕΙΣ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να αναγνωρίζω τη διάθεση του κάθε ρήματος
- ✓ να μπορώ να μετατρέπω την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα

Διαθέσεις:

- ✓ ενεργητική, μέση, παθητική, ουδέτερη

Ασκήσεις:

15. Να αναγνωρίσετε τη διάθεση των πιο κάτω υπογραμμισμένων ρημάτων.

α. Οι μαθητές διαβάζουν πυρετωδώς.

.....

β. Το σπίτι καταστράφηκε από τον σεισμό.

.....

γ. Οι κολυμβητές σκουπίζονται.

.....

δ. Διψώ πάρα πολύ!

.....

16. Να μετατρέψετε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα. Προσοχή στον χρόνο του ρήματος.

α. Οι μαθητές καθαρίζουν την τάξη.

.....

β. Τα σπίτια γκρεμίστηκαν από τον σεισμό.

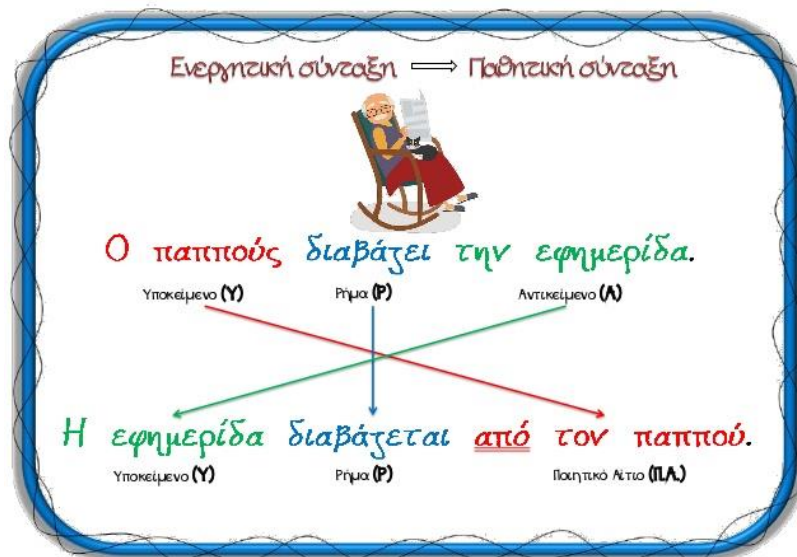
.....

γ. Ο καθηγητής έχει διορθώσει το διαγώνισμα.

.....

δ. Τα ρούχα πλένονται από τη μαμά.

.....

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Α) ΤΟ Β' ΣΥΝΘΕΤΙΚΟ

Τι πρέπει να ξέρω:

- ✓ να εντοπίζω το β' συνθετικό
- ✓ να αναγνωρίζω τη μορφή του

Μορφές α' συνθετικού:

- ✓ Ουσιαστικό, επίθετο, ρήμα, μετοχή, επίρρημα

Άσκηση:

17. Να εντοπίσετε και να γράψετε το β' συνθετικό των πιο κάτω λέξεων και να αναγνωρίσετε τη μορφή του.

	Β' Συνθετικό	Μορφή Β' Συνθετικού
πολύωροφος		
καταφέρνω		
επιλέγω		
πρόλογος		
μεθαύριο		
πολυαγαπημένη		
εξωπραγματικός		
ανεβοκατεβαίνω		

Καλό διάβασμα!!!

